

mentora

aquí seguim estudiant

DOSSIER PER A AGENTS EDUCATIUS

FAMÍLIES QUE ACOMPANYEN ELS SEUS ADOLESCENTS PER **CONTINUAR ESTUDIANT**

Document elaborat per Alba Castellvi Miquel.
Correcció i incorporació de llenguatge inclusiu a càrrec
de Bonal·letra i Fundació Bofill.

Foto: Uncle Jun
Coordinació: Laura Cardús i Font

Amb el suport del Departament de Drets Socials

Generalitat
de Catalunya
**Departament
de Drets Socials
i Inclusió**

ÍNDEX

Introducció	4
Presentació	5
Guia per a l'organització dels tallers al centre o entitat	8
Càpsula 1	10
Com cultivar la bona relació i la confiança amb els i les adolescents perquè continuïn estudiant	
Càpsula 2	13
Si volem que estudiï... Afavorim que estudiï!	
Càpsula 3	16
El camí continua després de l'ESO. En quina direcció?	
Com sol·licitar els tallers per a famílies	19

Introducció	Presentació	Guia per a l'organització dels tallers al centre o entitat	
Càpsula 1	Càpsula 2	Càpsula 3	Com sol·licitar els tallers per a famílies

INTRODUCCIÓ

Aquest dossier conté una proposta de tallers per a centres educatius, AFA, associacions i altres agents educatius que vulguin proporcionar a les famílies de l'alumnat que atenen **un espai formatiu per augmentar les seves capacitats en l'acompanyament dels seus fills i filles**.

Els tallers que es presenten s'ubiquen en l'estratègia Zero Abandonament de la Fundació Bofill i, més particularment, es dissenyen en el marc del **programa Mentora**, iniciativa que ofereix un acompanyament per part de persones mentores voluntàries a l'alumnat a partir de 3r d'ESO, per fomentar la seva continuïtat educativa en la transició cap a la secundària superior.

Els plantegem com una eina més per sumar en els suports que l'alumnat rep en aquesta etapa vital i escolar, partint de la certesa que tots i totes les adolescents tenen la capacitat, el potencial i el dret d'estudiar, i volem afavorir que arribin i finalitzin els estudis postobligatoris. Els tallers es posen a disposició dels agents educatius compromesos amb la prevenció de l'abandonament escolar prematur per a que puguin tenir el major impacte possible i afavorir així que el major nombre d'alumnes arribin i finalitzin els estudis postobligatoris.

Sabem que aquesta transició entre el final de l'ESO i l'inici dels estudis de secundària superior és un moment crític per a la continuïtat educativa, durant el qual de vegades es pren la decisió d'abandonar. A fi d'afavorir la continuïtat educativa de tot l'alumnat a Catalunya, ens proposem facilitar un recurs, que en complementi d'altres, per enfortir la xarxa de suport del jovent en l'etapa clau de l'educació secundària, per prevenir possibles decisions d'abandonament i per fomentar la continuïtat. Tot l'alumnat català hauria de tenir itineraris formatius llargs i de qualitat, i amb aquests tallers volem contribuir a que així sigui.

Introducció	Presentació	Guia per a l'organització dels tallers al centre o entitat	
Càpsula 1	Càpsula 2	Càpsula 3	Com sol·licitar els tallers per a famílies

PRESENTACIÓ

Les **famílies** de l'alumnat de tercer i quart d'ESO tenen un paper important com a acompanyants tant del procés acadèmic dels nois i noies com de la presa de decisions sobre el seu futur com a estudiants.

Cal que les famílies estiguin **capacitades** per fer aquest paper tan rellevant donat que, si bé a l'adolescència el grup d'iguals i altres persones «influentes» com les que troben a les xarxes socials tenen una forta incidència en valors i actituds dels nois i noies, les grans decisions vitals, com ara la continuïtat en els estudis, les solen prendre en funció de variables com ara:

Les capacitats percebudes.

Els seus interessos personals pel que fa als aprenentatges.

Les expectatives de futur.

I també hi té un paper crucial:

El parer del les persones adultes de l'entorn, sobretot aquelles que conviuen amb l'adolescent.

Els estudis demostren que en matèria de **continuïtat escolar**, i en la **presa de decisions sobre els estudis postobligatoris**, les expectatives i els criteris dels adults propers compten. I també té relleu el paper de la família en l'**acompanyament durant la trajectòria escolar**.

Alhora, existeixen estratègies de prevenció, com els tallers que presentem, per enfortir les relacions i la comunicació intrafamiliar, millorar, gràcies al suport dels adults, la relació que l'adolescent té amb el centre i amb els estudis, i, finalment, contribuir a decisions d'orientació informades i meditades, amb el suport dels progenitors.

Introducció	Presentació	Guia per a l'organització dels tallers al centre o entitat	
Càpsula 1	Càpsula 2	Càpsula 3	Com sol·licitar els tallers per a famílies

PRESENTACIÓ

Els pares, mares i altres familiars poden **detectar moments de dificultat** en el camí de l'escolaritat i **ajudar a pal·liar-los** a través de diversos recursos, poden **treballar en l'autoconcepte** de l'adolescent com a estudiant i poden **ajudar-lo a reconèixer possibilitats atractives en la formació**. De fet, l'acompanyament de persones de referència, i especialment de la família, és un dels factors de l'èxit educatiu i l'èxit de vida.

Les dades disponibles assenyalen que la **implicació de la família**, quan adopta determinades formes i es concreta en determinades pràctiques, està **positivament connectada** amb els resultats escolars i amb la **continuitat** formativa. Aquestes pràctiques consisteixen a motivar acadèmicament els fills i filles, transmetre'ls expectatives d'assoliment escolar, ajudar a planificar el seu futur acadèmic i valorar la utilitat del seu esforç. I també a vincular-se positivament amb l'escola.

Però no totes les famílies tenen la preparació o els recursos per poder exercir una implicació positiva que impulsi la continuïtat educativa dels seus fills i filles, ja sigui donant-los el suport necessari mentre estudien o bé animant-los a continuar després de l'ESO. Per això, dins el programa Mentora, la Fundació Jaume Bofill ha creat aquest **instrument** per capacitar les famílies a l'hora d'impulsar la continuïtat educativa dels adolescents després de l'etapa obligatòria. Es tracta de **tres tallers**, que es poden organitzar aïlladament com a **càpsules formatives o com un itinerari** amb continuïtat de tres sessions, en què els pares i mares treballaran les competències necessàries per ajudar els i les adolescents a trobar la confiança, la motivació i el millor camí per continuar formant-se.

Introducció	Presentació	Guia per a l'organització dels tallers al centre o entitat	
Càpsula 1	Càpsula 2	Càpsula 3	Com sol·licitar els tallers per a famílies

PRESENTACIÓ

Aquests tallers són l'eina per **concretar** de la manera més efectiva possible el que s'anomena **«implicació familiar»** en l'acompanyament de la transició de l'etapa obligatòria cap a la postobligatòria.

Cada taller està dissenyat sobre la base del que els estudis mostren que funciona pel que fa a la implicació familiar en l'evolució i les decisions acadèmiques dels i les estudiants: s'hi treballen les **bones relacions** i la confiança entre progenitors i fills i filles, el reforç de la **confiança** del noi o noia en si mateix com a estudiant i els vincles amb la institució educativa. A més, les sessions proporcionen a les famílies les eines per fer la funció d'acompanyar el procés escolar dels i les joves i la presa de decisions davant les transicions educatives.

Les tres **càpsules** formatives que presentem els **capacitaran** per ser bons acompanyants dels nois i noies que, amb el seu **impuls i suport**, tindran més possibilitats de continuar estudiant després de l'ESO.

En aquest document **us expliquem com ho fem**.

GUIA PER A L'ORGANITZACIÓ DELS TALLERS AL CENTRE O ENTITAT

Informacions generals

En aquesta Guia us expliquem el **valor**, la **necessitat** i els **objectius** dels tres tallers «Famílies que acompanyen els seus adolescents per continuar estudiant» i us presentem els continguts que les famílies assistents hi treballaran.

Abans de res, cal tenir present el seu **què**, **qui** i **com**:

QUÈ

Què són els tallers?

- » Són tres «càpsules» que podeu programar en solitari o bé en forma d'itinerari. Tres sessions de formació conduïdes per un o una tallerista i de dues hores de durada.

Què pretenen?

- » Reforçar les famílies de l'alumnat de tercer i quart d'ESO com a agents actius en la promoció de la continuïtat educativa després de l'etapa obligatòria.
- » Donar eines als adults per impulsar la motivació i la confiança de l'alumnat en les possibilitats de l'estudi i fer-los capaços d'acompanyar-los en la tria d'estudis postobligatoris.

Introducció	Presentació	Guia per a l'organització dels tallers al centre o entitat
Càpsula 1	Càpsula 2	Càpsula 3
Com sol·licitar els tallers per a famílies		

Per a qui són?

- Per a famílies i persones que tinguin a càrrec seu adolescents que cursen tercer i quart d'ESO.
- Estan pensats per acollir un màxim de 20 participants.

Qui convoca les famílies i com ho fa?

- El centre o agent educatiu que organitza el taller fa la convocatòria de les famílies.
- En aquesta Guia us oferim el model comunicatiu per a cadascun dels tres tallers i també recomanacions per a la seva difusió.

Com són els tallers?

- Guiats per una persona formadora que domina els continguts i també la gestió de grups.
- Els tallers contenen informacions i exercicis pràctics per posar en funcionament les tècniques que s'hi aprenen i per poder dominar les eines que s'hi presenten. També proposen dinàmiques teatralitzades per il·lustrar algunes propostes de comunicació entre adults i adolescents. Un cop finalitzats els tallers, les famílies participants tindran accés a un material en suport digital per continuar desenvolupant i practicant els aprenentatges treballats.
- Tenen una **durada de dues hores** (amb possibilitat de reduir-los a una hora i mitja).
- Al centre educatiu. També es poden fer en un equipament públic. Cal una aula, biblioteca o sala de treball.

Quins en són els requeriments tècnics i materials?

- Igual que el valor, els objectius i els continguts, us ho especificuem per a cadascuna de les tres càpsules, a continuació.

Càpsula 1

COM CULTIVAR LA BONA RELACIÓ I LA CONFIANÇA AMB ELS I LES ADOLESCENTS PERQUÈ CONTINUÏN ESTUDIANT

1. Necessitat i objectius

La decisió de deixar d'estudiar després de l'ESO és el resultat de l'acumulació d'elements de malestar, desinterès i desconexió durant un procés llarg.

Si aquesta suma es detecta mentre encara es produeix, s'és a temps de poder **revertir el procés de desvinculació** de l'estudiant, ja que tots i totes les adolescents tenen el potencial d'estudiar, aprendre i reeixir acadèmicament.

La clau per detectar el malestar i la desconexió és una **bona comunicació**. Molts adults es lamenten del fet que els fills i filles no es mostren oberts al diàleg, de manera que cal ajudar-los a establir-hi una bona comunicació que millori la seva **capacitat d'acompanyament i influència**.

Introducció	Presentació	Guia per a l'organització dels tallers al centre o entitat	
Càpsula 1	Càpsula 2	Càpsula 3	Com sol·licitar els tallers per a famílies

Amb aquesta càpsula aconseguirem que les famílies, a través de bones estratègies d'autoreflexió, d'escolta i de comprensió, tinguin coneixement de la **vivència acadèmica** i social dels seus fills i filles per així poder estar al seu costat durant el seu itinerari educatiu, fins i tot en els moments crítics.

El taller donarà a les famílies les **eines** que necessiten per **generar confiança** amb l'adolescent per poder-hi sostenir **converses fluides** en què es puguin tractar els possibles problemes, dubtes i neguits associats al fet d'estudiar. Aprenent a tenir **diàlegs productius** sobre la **continuïtat dels estudis**, els familiars hauran fet el primer pas per poder ajudar els nois i noies en tots els moments que ho necessitin.

També s'oferiran a les famílies molts **arguments** clau per convèncer els adolescents de la **necessitat de continuar** els estudis més enllà de l'ESO, i se'ls ensenyarà a **traslladar** aquests arguments als seus fills i filles.

2. Continguts que es treballaran

- ▷ El **benestar** de l'adolescent dins la família.
 - Causes del malestar.
 - Elements de benestar.
- ▷ La **conversa constructiva** entre famílies i adolescents.
 - Per què i **com escoltar** bé.
- ▷ **Per què val la pena continuar** estudiant després de l'ESO: **arguments** per a adolescents.
- ▷ **Com donar l'opinió per ajudar els fills i filles a prendre decisions** sobre la continuïtat dels estudis.

Introducció	Presentació	Guia per a l'organització dels tallers al centre o entitat	
Càpsula 1	Càpsula 2	Càpsula 3	Com sol·licitar els tallers per a famílies

3. Crida a la participació

Us **proporcionem adjunt** un model de cartell amb el text, que caldrà complementar amb el dia, hora i lloc de la convocatòria.

Per fer-ne difusió, la recomanació és utilitzar diversos canals:

- Xarxes socials.
- Grups de WhatsApp.
- Cartells impresos situats a les immediacions de l'espai on tindrà lloc l'activitat i també en ubicacions clau del municipi o barri freqüentades per les famílies d'adolescents, incloent un QR per inscriure's.
- Correu electrònic dels participants potencials.
- Recomanacions personalitzades de la tutoria o referent educatiu a les famílies.
- Carta dels centres, entitats o serveis a les famílies.
- Cinta adhesiva per penjar imatges a les parets.

4. Recursos necessaris per a la sessió que el centre o l'entitat convocant han d'aportar

- Cadires de braç o taules i cadires mòbils.
- Pissarra.
- Papers i bolígrafs.
- Dues taules addicionals.

5. Disposició de la sala

- Hi ha un semicercle de cadires amb braç o bé de taules individuals amb les seves cadires.
- Fora del semicercle, dues taules on es disposaran els llibres.
- A les parets de la sala de formació el o la tallerista hi enganxarà algunes imatges amb un material adhesiu que no perjudiqui la pintura de la paret.

Càpsula 2

SI VOLEM QUE ESTUDIÏ... AFAVORIM QUE ESTUDIÏ!

Paper de la família en l'acompanyament dels fills i filles a tercer i quart d'ESO cap a l'educació postobligatòria

1. Necessitat i objectius

L'alumnat que no supera satisfactòriament els cursos de l'educació secundària obligatòria sovint se sent **desgastat** a final d'etapa i amb **poca motivació** per continuar estudiant. Hi ha una probabilitat alta que aquest desgast derivi, abans o després, en **abandonament**: els i les estudiants que tenen un baix rendiment acadèmic al llarg de l'ensenyament secundari obligatori abandonen més sovint els estudis que els que obtenen notes altes. Hi ha altres factors que també influeixen en la decisió de no continuar estudiant, a més a més del baix rendiment, com la precarietat econòmica i social de la família, però per a les persones expertes la millora de l'èxit a l'ensenyament obligatori és una **condició sine qua non** per a la **reducció de l'abandonament** educatiu prematur.

Introducció	Presentació	Guia per a l'organització dels tallers al centre o entitat	
Càpsula 1	Càpsula 2	Càpsula 3	Com sol·licitar els tallers per a famílies

Per tant, sens dubte seria d'ajuda de cara a la reducció de l'abandonament escolar que les **famílies** poguessin **contribuir a la millora dels resultats** acadèmics. Si les famílies poden donar **suport** als seus fills i filles per aconseguir obtenir resultats motivadors durant els cursos de la secundària obligatòria, serà més probable que l'alumnat se senti **capaç d'avançar** en la seva formació dins el sistema.

No obstant això, moltes famílies no tenen **eines** per poder fer-ho. No tenen **informació** sobre **quin ha de ser el seu paper** en l'acompanyament educatiu dels fills i filles i, encara menys, sobre **com fer aquest paper**. De vegades, a més, les mateixes famílies tenen un baix nivell d'estudis, fet que també és un predictor de l'abandonament escolar prematur dels seus fills o filles.

Per això aquesta càpsula formativa es proposa **ensenyar les famílies** a donar **suport als i a les adolescents** per obtenir **millors resultats** acadèmics.

2. Continguts que es treballaran

- ▷ El paper de pares i mares en la millora de l'aprenentatge: què hi poden fer i com fer-ho.
 - Com ajudar l'adolescent a ser més autònom/a i organitzat/da en el treball acadèmic.
 - Com ajudar a evitar distraccions.
 - Com mostrar l'interès de la família en el progrés acadèmic.
 - Com reconèixer els progressos per millorar la confiança i la motivació de l'adolescent.
 - Com ajudar des de casa a fer **front a la desmotivació** per les matèries.
- ▷ La **connexió de la família amb el centre** educatiu com a factor potenciador de la motivació i l'aprenentatge. Com establir bons **vincles** amb el centre per a la millora dels resultats.

Introducció	Presentació	Guia per a l'organització dels tallers al centre o entitat	
Càpsula 1	Càpsula 2	Càpsula 3	Com sol·licitar els tallers per a famílies

3. Crida a la participació

Us **proporcionem adjunt** un model de cartell amb el text, que caldrà complementar amb el dia, hora i lloc de la convocatòria.

4. Recursos necessaris per a la sessió que el centre o l'entitat convocant han d'aportar

- Pissarra.
- Llapis o bolígrafs.
- Fulls de paper.

5. Disposició de la sala

- Al voltant d'una taula gran hi haurà les cadires dels participants i del o la tallerista. Si no és possible, es poden fer servir taules més petites que formin un gran rectangle.
- Cinc taules en altres punts de la sala.

Càpsula 3

EL CAMÍ CONTINUA DESPRÉS DE L'ESO. EN QUINA DIRECCIÓ?

1. Necessitat i objectius

Si les **famílies** amb adolescents estan **convençudes** de la bondat i la necessitat de **proseguir** cap a estudis postobligatoris i **transmeten** als fills i filles aquesta visió, és **molt més probable** que els nois i noies se sentin impel·lits a continuar estudiant. En canvi, si les **famílies** es mostren **indiferents** o prefereixen no interferir en absolut en aquesta decisió dels i les estudiants, els que són proclius a **abandonar** els estudis és **probable** que ho facin. Per tant, per tal de **promoure la continuïtat** educativa del jovent després de l'ESO, és important que les **famílies siguin ben conscients del valor** de continuar estudiant i mostrin aquesta preferència davant dels seus fills i filles.

Aquesta càpsula dona **arguments** a les famílies per **impulsar** els seus fills i filles a **continuar estudiant**.

La formació també els dona eines per ajudar els nois i noies a buscar **camins** per on continuar.

Introducció	Presentació	Guia per a l'organització dels tallers al centre o entitat	
Càpsula 1	Càpsula 2	Càpsula 3	Com sol·licitar els tallers per a famílies

Els pares i mares aprendran a entendre l'adolescent i a ajudar-lo a reflexionar; adquiriran eines per **descobrir**, juntament amb els fills i filles, quins són els **interessos i capacitats** de l'estudiant i veuran les **opcions possibles** per continuar la formació després de l'ESO.

Així, les famílies que participin podran ajudar els seus fills i filles a valorar els pros i els contres de la gran varietat de camins que es poden escollir, a buscar informació i a entendre-la, i a posar-los en contacte amb **recursos**.

Per tant, el propòsit és triple: es tracta de preparar les famílies per **impulsar la continuïtat** dels estudis a través de **converses** destinades a abordar directament la qüestió a casa, de donar-los eines per **definir** millor allò que es pot avenir amb la manera de ser dels seus fills i filles i d'ajudar-les a **identificar** possibles camins.

2. Continguts que es treballaran

- ▶ El paper de les expectatives de les famílies en la tria educativa dels fills i filles.
- ▶ Idees preconcebudes al voltant de la formació professional.
- ▶ La importància de l'autoimatge dels i les estudiants. Com ajudar-los a confiar en si mateixos.
- ▶ La tècnica de validar els sentiments.
- ▶ Arguments per continuar estudiant.
- ▶ Maneres d'ajudar a identificar interessos i possibilitats dels nois i noies.
- ▶ Els testos d'autoconeixement. Eines per conèixer totes les opcions educatives.
- ▶ El valor de l'orientació professional i com trobar-la.

Introducció	Presentació	Guia per a l'organització dels tallers al centre o entitat	
Càpsula 1	Càpsula 2	Càpsula 3	Com sol·licitar els tallers per a famílies

3. Crida a la participació

Us **proporcionem adjunt** un model de cartell amb el text, que caldrà complementar amb el dia, hora i lloc de la convocatòria.

4. Recursos necessaris per a la sessió que el centre o l'entitat convocant han d'aportar

- Projector, PC i connexió a Internet.
- Paper i bolígrafs.
- PC o tauletes amb connexió a Internet. Si no és possible, serviran els mòbils.

5. Disposició de la sala

- Es formarà un semicercle de cadires amb braç o bé de taules individuals amb les seves cadires.

COM SOL·LICITAR ELS TALLERS PER A FAMÍLIES

Si sou un centre, entitat, AFA... podeu sol·licitar aquests tallers que tenen un cost unitari de 225€ (incloent el desplaçament) i són desenvolupats per persones talleristes especialitzades. Si voleu que imparteixi el taller un o una tallerista de la nostra borsa, ompliu **aquest formulari**.

Si desitgeu que el taller l'imparteixi al vostre centre o equipament l'autora d'aquesta guia, qui ha dissenyat els tallers, us hi podeu posar en contacte directament i acordar amb ella les condicions d'impartició (**alba@albacastellvi.cat**).

mentora

aquí seguim estudiant

 **FUNDACIÓ
BOFILL**

Educació per canviar-ho tot